

הגדה של פסח

הגדה של פסח

קבוצת החוגים / חמדיה / תש"ג

דפוס קואופרטיבי „אחדות" בע"מ, תל־אביב

הנני מוכן ומזומן
לקים מצות עשה

שמור את־חדש האביב ועשית פסח לה׳
אלהיך כי בחדש האביב הוציאך ה׳ אלהיך
ממצרים לילה: וזבחת פסח לה׳ אלהיך צאן
ובקר במקום אשר יבחר ה׳ לשכן שמו שם:
לא־תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל
עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת
מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך
מארץ מצרים כל ימי חייך:

כי הנה הסתו עבר
הגשם חלף הלך לו:
הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו:
התאנה חנטה פגיה
והגפנים סמדר נתנו ריח:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: כי
תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם
את קצירה והבאתם עמר ראשית קצירכם אל הכהן:

ראינו עמלנו בעמל הנמלים / כל איש יביא בעומר אלומות /
גדיש דגן יקום לתלפיות / ושבליו פנימה, פנימה השבלים

טל תעסיס צוף הרים
טעמו במאדך מבחרים
חנוניך. חלץ ממסגרים
זמרה ננעים וקול נרים

בְּטָל

טל צוה שנה טובה ומעטרת
פרי הארץ לגאון ולתפארת
עיר כסכה נותרת
שימה בידך עטרת

בְּטָל

הגיע ליל הפסח. כל העולם כלו אומר הלל
כי בלילה הזה אוצרות טללים נפתחים.

היום אתם יוצאים בחדש האביב

אל ארץ הכנעני והחתי והאמורי והחוי והיבוסי אשר נשבע לאבותיך לתת לך ארץ־זבת חלב ודבש: החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית־אבות שה לבית: וככה תאכלו אותו: מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון:

וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארותם צרורות בשמלותם על שכמם: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם־צדה לא־עשו להם:

היום אתם יוצאים בחדש האביב:

הריני מוכן ומזומן לקים המצוה לספר
ביציאת מצרים יחד עם כל ישראל:

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא
דמצרים: כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח:

השתא עבדי לשנה הבאה
בני חורין:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות:

שבכל הלילות

אנו אוכלין חמץ ומצה: הלילה הזה כלו מצה

שבכל הלילות

אנו אוכלין שאר ירקות: הלילה הזה כלו מרור

שבכל הלילות

אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת: הלילה הזה שתי פעמים

שבכל הלילות

אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין: הלילה הזה כלנו מסובין

עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה׳ אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה:

אלו לא הוציא הקדוש־ברוך־הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים:

ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה: מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח:

זכר את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים:

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע
ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי
טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו
מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה
עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו
הגיע זמן קריאת שמע של שחרית:

כנגד ארבעה בנים דברה תורה: אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול:

חכם מה הוא אומר: מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה׳ אלהינו אתכם: ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח:

רשע מה הוא אומר: מה העבודה הזאת לכם: לכם ולא לו: ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר, ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו: בעבור זה עשה ה׳ לי בצאתי ממצרים לי ולא לו: אלו היה שם לא היה נגאל:

תם מה הוא אומר: מה זאת: ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה׳ ממצרים מבית עבדים:

ושאינו יודע לשאל את פתח לו שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה׳ לי בצאתי ממצרים:

וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם: ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו: הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ: וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתום ואת רעמסס: וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ: ויקוצו מפני בני־ישראל: ויעבידו מצרים את בני־ישראל בפרך:

ויצו פרעה את־הנוגשים בעם ואת שוטריו לאמר: לא תאספון לתת תבן לעם ללבן הלבנים כתמול שלשום הם ילכו וקוששו להם תבן: ואת מתכנת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשום תשימו עליהם לא תגרעו ממנו כי נרפים הם: תכבד העבודה על האנשים ויעשו־בה:

בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם: ויבקש פרעה להרג את משה ויברח משה וישב בארץ מדין ויהי רועה צאן יתרו: וינהג את הצאן אחר המדבר ויבוא אל הר אלהים חורבה: וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל: ויאמר משה אסורה־נא ואראה את־המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה: ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני ויאמר ה׳ ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו כי ידעתי את מכאביו ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים: וילך משה ויאסף את כל זקני בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה:

לך, בוא מצרימה ובאת אל הנענים והאומללים, אל כל הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם כי אומללים הם – והם לא יבינו; ואמרת אליהם, כי עברים הם – והם לא ידעו; וכי גדול ענים ונורא לחצם – והם לא יאמינו; ופקחת את עיניהם בחזק על כל לחצם ועל כל ענים – וגאלת אותם. ועם רב ימשך אחריך. ועשית מן התולעים – אדם ומן האדם – עם ומעפרות חול – ארץ.

בכל דור ודור

חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים שנאמר:
והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה׳ לי בצאתי
ממצרים: לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש־ברוך־הוא אלא
אף אותנו גאל עמהם שנאמר: ואותנו הוציא משם למען
הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו:

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא
אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו אלא
בבל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש־ברוך־הוא מצילנו מידם:

רבן גמליאל

היה אומר: כל מי שלא אמר שלשה דברים
אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן:

פסח:

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית־המקדש היה קים על שום מה: על שום שפסח הקדוש־ברוך־הוא על בתי אבותינו במצרים:

מצה:

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה: על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא וגאלם:

מרור:

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה: על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו המצרים:

ארור אתה, גוי אכזרי!
ארור יהיה שמך
לעולמי־עד, ומארת־עליון
תלין נצח עמך!
ארור אתה מכל אדם,
ורבצה בך האלה
כל עוד תראה באור כי יהל,
וירדה אתך שאולה!
ימק אונך, ייבש לשדך,
נפשך חטאה תשא
ארור בך כל רגש אדם,
רגש כי כלית!
וטבעת בדם זבחיך,
תצלל בים הדמעות,

והעירוך לילה לילה
אנקות חלל, זועות...
ישלח אֱלִי... שלחה, אֱלִי,
חרב בם ותשכל,
והחרמתָם עד כלותם
ונקמת הבל!
שפך חמתך על הגוים,
אשר לא ידעוך,
וחרון אפך על ממלכות,
בשמך לא קראוך!
כי את יעקב עמך אכלו,
ונוהו השמו,
שפך חמתך להמם, לאבדם,
רדפם באף ותמו!

ראה, שפעת הלילה בסתנו, שפונו מחשבים,
ובעוֹרים נגששה;
נפל דבר בינינו ואין יודע מה־נפל,
ואין רואה ואין מגיד,
אם זרח זרחה לנו השמש ואם שקעה –
ואם שקעה לעולמים.
וגדול התהו מסביב ונורא מסביב התהו
ואפס מפלט;
ובי־נשוע בחשך ובי־נתפלל –
אזן מי תשמע?
ואם קללת אלהים אבזריה נקלל –
על־ראש מי תחול?
ובי נחרק שן ואגרף זעם נקפץ –
על קדקד מי ינחת?
את־כלם יבלע התהו, ישא הרוח,
ובאשר יאבדו יאבדו;
ואין משען עור, ואזלת יד, ודרך אין –
והשמים מחרישים; – – –

אם קצרה ידנו מהציל לקוחים למות – אנחנו, המוצלים, אחראים לשארית ישראל. אין בתפים אחרות להטיל עליהן. אין גב להתחבא מאחוריו.

העובדה, כי אותנו, הנצבים כאן, העלה גורל־ישראל אל החוף – מחייבת. אי אפשר שלא תחייב.

בגולה היה אדם מישראל מכוון פניו כלפי ציון, בציון חייב אדם מישראל לכוון פניו לסוכת ישראל הנופלת, הנופלת בכל מקום ובכל הרדבים.

בכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כמי שמכריע את הכף: ליציאת מצרים או להארכת הגלות.

יהיו כל מעשינו מכוונים לקריעת־הים ולקבלת שבים.

קומו, תועי מדבר, צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.

רב־לכם לנוע, לנוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.

רק ארבעים שנה נתע בין ההרים –
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.

אל־נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעברותם מתו – נפסח על־החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על־צררותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו חלומם, חלום רב בצלים, שומים,
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

והשמש תשמח אלי־גיל לשלח
בראשונה אור על־פני־דור כביר כח.

ובתרועה יצהיל גם־הדור ראשונה
פניו לקראת שמש והדר גאונה.

קומו איפוא, נדים! עזבו את־השממה!
אך אל־יעל קולכם, דרכו עוז בדממה!

פן־צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו –
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!

איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:
„לך! היום אל־ארץ חדשה אתה עובר!

לא! לא לחם קלוקל, שלו ודגן שמים, –
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!

לא! לא אהל תהו ועליות שחקים –
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תחת השמים,
עוד לאלוה עולם גדול רחב ידים.

ומלבד יליל הישימון, דמי הציה –
תרגש תחת שמשו ארץ יפה־פיה.“

ברוך אשר גאלנו וגאל את אבותינו
ממצרים והגיענו הלילה הזה לאכול
בו מצה ומרור: כן יגיענו למועדים
ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו
לשלום שמחים בבנין וששים בעבודה
ונשיר שיר חדש על גאולתנו ועל
פדות נפשנו:

חסל סדור פסח
כהלכתו כאשר זכינו לסדר אותו
כן נזכה לעשותו:
זך שוכן מעונה קומם קהל עדת
מי מנה בקרוב נהל נטעי כנה
פדוים לציון ברנה:
לשנה הבאה בירושלים הבנויה:

חד גדיא

חד גדיא, דזבין אבא בתרי זוזי
ואתא שונרא, ואכלה לגדיא
ואתא כלבא, ונשך לשונרא
ואתא חוטרא, והכה לכלבא
ואתא נורא, ושרף לחוטרא
ואתא מיא, וכבה לנורא
ואתא תורא, ושתא למיא
ואתא השוחט, ושחט לתורא
ואתא מלאך המות, ושחט לשוחט
ואתא הקדוש־ברוך־הוא, ושחט למלאך המות.

חד גדיא